

Яровой Тихон Сергійович,
к. держ. упр., доц., доцент кафедри публічного адміністрування,
Міжрегіональна академія управління персоналом,
м. Київ
ORCID 0000-0002-7266-3829

УДК 327.56 323.22(477)

doi: 10.34213/tp.19.04.24

ЗАВДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Досліджено проблематику визначення завдань державної політики у сфері національної безпеки. Здійснено спробу визначити прогалини в політиці національної безпеки. Висловлюється необхідність термінового формування єдиного, загальнодержавного бачення національних інтересів і національних цінностей, яке має базуватися на відповідних наукових дослідженнях. Як приклад обстоювання національних інтересів наведено позицію Віконта Пальмерстона щодо інтересів Англії, які є пріоритетом у зовнішній та внутрішній політиці держави. З огляду на європейський вибір України наші науковці та політики мають орієнтуватися саме на такі приклади, а не ідеологічні штампи радянської доби.

Одним із важливих інструментів формування та реалізації ефективної державної політики у сфері національної безпеки в умовах демократичної держави автор вважає формування дієвої системи регулювання лобізму.

Ключові слова: національна безпека, державна безпека, державна політика, національні цінності, національні інтереси, зарубіжний досвід.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Проблема формування належної державної політики у сфері національної безпеки є однією з ключових для українського сьогодення. В умовах ведення гібридної війни проти нашої держави, порушення територіальної цілісності, як ніколи раніше актуально, постає питання розроблення та реалізації ефективної політики, орієнтованої як на захист самої держави, так і на захист кожного громадянина нашої держави. Наразі є чимало програмних документів, присвячених проблематиці національної безпеки – нормативно-правових актів, концепцій тощо. Однак вони переважно окреслюють загальні напрями діяльності, лишаючи поза увагою окремі завдання, які, на нашу думку, є вкрай важливими для налагодження ефективної державної політики у сфері національної безпеки. Саме цій проблематиці і присвячено наше дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці національної безпеки України та завданням державної політики у цій сфері присвячували свої дослідження низка вітчизняних науковців. У процесі роботи автором проаналізовані праці таких дослідників цієї проблематики, як В. Абрамов, О. Глазов, О. Корнієвський, В. Лагодіна, М. Михальченко, Н. Орлова, Г. Ситник, В. Смолянчук, Т. Стукалін, М. Требін, А. Тупчієнко та ін. Водночас перебування України в умовах активної фази гібридної війни, висока динаміка формування та трансформації внутрішніх і зовнішніх загроз національній безпеці зумовлює потребу подальших досліджень в окресленій сфері.

Метою статті є окреслення сучасних завдань державної політики у сфері національної безпеки, на основі аналізу напрацювань науковців та вітчизняної нормативної бази.

Виклад основного матеріалу дослідження. Система національної безпеки України (СНБУ) є предметом наукового аналізу з початку 90-х рр. ХХ ст. – періоду, позначеного прийняттям рішень у ключових суспільних сферах,

до яких належить і сфера національної безпеки. Складність та суперечливість становлення системи національної безпеки України засвідчує стан військового положення країни в сучасних умовах [1]. Тобто, починаючи з першого ж дня незалежності України, система національної безпеки була нагальною потребою виживання нашої держави.

О. Корнієвський визначає поняття “національна безпека” як “здатність країни зберігати суверенітет, політичні, економічні, соціальні та інші основи суспільного життя й виступати як самостійний суб’єкт міжнародних відносин” [2]. Таке визначення видається нам надто широким та недостатньо деталізованим. Натомість Л. Тупчієнко наводить інше визначення: національна безпека – “захищеність життєво важливих інтересів особи, держави і суспільства, державних кордонів, територіальної цілісності, суспільно-політичного устрою, культурних цінностей і всього того, що становить основу матеріального і духовного життя країни, від внутрішньої та зовнішньої загрози” [3]. Ми схильні частково погодитися з наведеним визначенням як таким, що віддзеркалює головні, на нашу думку, об’єкти національної безпеки – інтереси особи, держави, суспільства, територіальну цілісність, суспільно-політичний устрій, матеріальне й духовне життя країни. Окрім того, у визначенні окреслено головні джерела загроз національній безпеці – внутрішні та зовнішні.

Взаємодія особи, суспільства, органів державної влади та місцевого самоврядування у процесі забезпечення національної безпеки, з урахуванням взаємозв’язків між ними та середовища їхнього існування, можна розглядати як відкриту, динамічну, соціальну систему: систему національної безпеки (надалі – СНБ) [4]. Головною метою такої системи можна вважати інтеграцію зусиль особи, суспільства, держави для реалізації національних інтересів. При цьому СНБ, маючи національні витoki та спрямованість діяльності, одночасно виступає елементом безпекових систем більш високого порядку – регіональних і глобальних, з якими її пов’язано в політичний, економічний, юридичний та інші способи. Графічно СНБУ подано на рисунку. Структура, цілі та завдання СНБ формуються у річищі об’єктивних та суб’єктивних процесів і під впливом чинників, що визначають умови реалізації вказаних інтересів [1].

Жоден із застосованих у наведеній схемі елементів не є простим та однозначним. Стосовно кожного з них існує спектр визначень, тлумачень, змістовних конкретизацій.

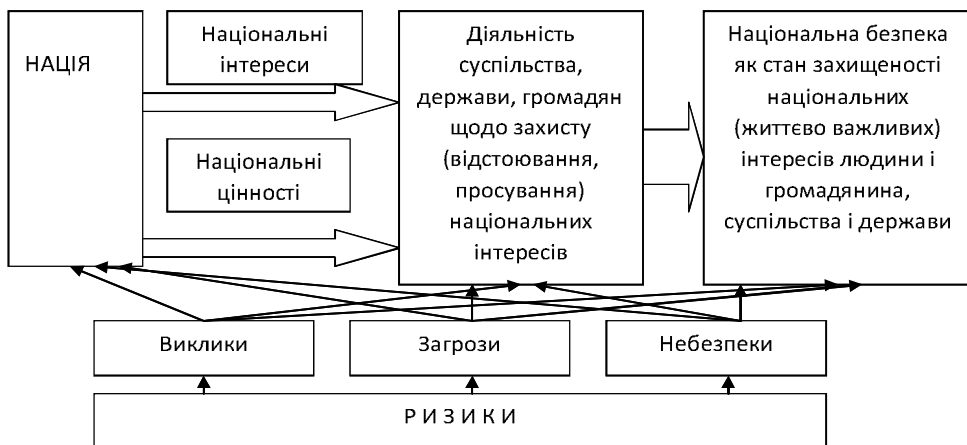

Рисунок. Структура системи національної безпеки України

З двох основних підходів щодо нації (політичного та етнічного) у цьому випадку вибір падає на політичну націю як політичну спільноту громадян певної держави, як “сукупність громадян, що здійснюють колективні і національні інтереси через механізм власної політичної організації – національної держави” [5]. Тобто саме народ визначається як основний державотворчий елемент, носій державного суверенітету, джерело державної влади та національних інтересів.

Національні інтереси є наслідком властивого нації “ставлення до власних потреб у внутрішньополітичному і зовнішньополітичному плані, що викликає негативну або позитивну зумовленість її діяльності, активності вибору шляхів розвитку і перетворюється на мотиви і стимули історичної творчості” [6]. Такі інтереси формуються на основі системи національних потреб, які, у свою чергу, визначаються суспільною (національною) необхідністю створення держави, захисту суверенітету, розвитку економіки, політичної системи, системи права, моралі, підтримки відповідного рівня життя населення тощо.

Одне з ключових питань стосується сутності СНБ – нормативно-правове поле цієї системи. У широкому розумінні її слід сприймати як багатокomпонентне, багаторівневе, діяльнісне, активне утворення, яке прямо чи опосередковано впливає на ключові аспекти суспільної життєдіяльності. Існує законодавче визначення терміна “національні інтереси України” [7]. Водночас наведене законодавцем визначення є вкрай розмитим. Окрім того, нормативно-правового акта, який би давав вичерпний перелік національних інтересів, влада протягом усього періоду державно-політичної незалежності України не запропонувала. Як правило, державні документи обмежуються “пріоритетами національних інтересів”, “життєво важливими національними інтересами”, “фундаментальними національними інтересами”. Подібна різноманітність значно розширює простір пояснення національних інтересів, проте позбавляє необхідної в даному випадку чіткості вербального оформлення їх.

На думку М. Михальченко, національні інтереси в Україні все ще перебувають на етапі становлення, тому не складають збалансованої системи. У внутрішньому контексті дається взнаки гостре ідеологічно-ціннісне, політичне, економічне протистояння різних соціальних сил, політичних партій, соціально-політичних лідерів із приводу ієрархії національних інтересів, їхнього змістовного наповнення та механізмів реалізації [6]. Ми не можемо погодитися з такою позицією з двох причин. По-перше, якщо говорити про національні інтереси, то первинними є інтереси саме народу, а не держави. По-друге, національні інтереси існують стільки, скільки існує народ, наразі ж можна говорити аж ніяк не про “становлення національних інтересів”, а радше про “становлення єдиної державної концепції національних інтересів”.

З точки зору спрямованості національних інтересів, у зовнішньому сенсі неможливо не враховувати європейський вибір України та активну протидію РФ з цього приводу, що отримало практичний вияв в окупації у 2014 р. частини території України (АР Крим та міста Севастополя), а також розв’язанні воєнної агресії на Сході України [8]. Водночас доволі дивними видаються спроби окремих політиків і навіть науковців розглядати зазначену ситуацію не в контексті геополітичного протистояння, а в радянському стилі, як “вітчизняну війну”, “одвічну війну з північним ворогом” тощо. Такі погляди видаються нам небезпечними пережитками радянщини. І парадоксальним є той факт, що переважно їх просувають ті ж особи, які в інших випадках активно таврують радянщину і комунізм у всіх їхніх проявах.

Натомість історії відомі західноєвропейські еталони публічного окреслення національних інтересів. Доволі красномовним прикладом, на нашу думку, є звернення лорда Пальмерстона, прем'єр-міністра Великобританії, до Палати громад 1 березня 1848 р., у якому, серед іншого, він зазначав: "...недалекоглядно вважати ту чи іншу країну незмінним союзником чи незмінним ворогом Англії. У нас немає вічних союзників, у нас немає вічних ворогів. Лише наші інтереси незмінні й вічні, і наш обов'язок – слідувати їм" [9]. Питання, з кого доречно брати приклад українському народові – з західноєвропейських політиків найвищого рівня, чия діяльність стала запорукою процітання їх народів, чи з радянських пропагандистів, є риторичним.

Водночас ці та інші чинники посилюють складність загальноприйнятого формулювання національних інтересів, які були б підтримані усіма категоріями населення на всій території України. Наразі державі доводиться обмежуватися "рамковими" принципами формулювання національних інтересів, що має як своїх прихильників, так і критиків.

Ще більш складною є ситуація з визначенням національних цінностей, які взагалі не представлено в національному законодавстві як окрему нормативно-правову розробку. Деякі автори до загального переліку національних цінностей України відносять релігійність, поліконфесійність, поліетнічність, мультикультуралізм, сімейні цінності, територіальну цілісність, природне середовище, науково-освітній та науково-технічний потенціали, державний суверенітет, культурні та матеріальні надбання народу (зокрема, економічний потенціал), демократичні інститути як передумову забезпечення рівноправності народів, які населяють Україну, прогресивний суспільно-політичний розвиток, а також визначальні риси національного характеру (волеюбство, працелюбність, толерантність, доброзичливість, миролюбність, самовідданість при захисті Батьківщини, загострене відчуття соціальної справедливості, демократизм, схильність зберігати традиції) [1; 10]. Тобто йдеться про доволі розмиті, почасти суперечливі, або відверто протилежні позиції, що свідчить про потребу конкретизації їх або принаймні розгортання активної наукової дискусії.

Таким чином, СНБ – це відкрита, динамічна, соціальна система, метою якої є створення умов для реалізації національних інтересів, забезпечення цілісності суспільного організму та здатності держави відстоювати вказані інтереси. СНБ формується після проголошення державного суверенітету й включає в себе низку підсистем. Одночасно вона є елементом систем безпеки більш високого порядку – субрегіонального, регіонального, глобального, з якими взаємопов'язана низкою чинників правового, політичного, економічного та іншого характеру [4]. Такі складники СНБ, як сукупність суб'єктів та об'єктів забезпечення національної безпеки; сукупність інструментів влади; джерела та суб'єкти, які породжують загрози національним інтересам; більшою мірою є матеріальними. Водночас такі складники СНБ, як законодавство, фактори національної безпеки визначають умови та завдання СНБ.

Деякі складники СНБ є відносно статичними (національні цінності), а інші більш динамічними (загрози) щодо змін у просторі і часі. При структурно-функціональному аналізі СНБ, зокрема пошуку шляхів оптимізації її структури, уточненні завдань суб'єктів забезпечення національної безпеки, головну увагу має приділятися передусім динамічним елементам [4]. Залежно від завдань, які потребують вирішення у процесі забезпечення національної безпеки, можна виділити формальну частину СНБ (органи державної влади, сили і засоби забезпечення безпеки тощо) та неформальну частину (інститути громадянського суспільства, громадяни, ЗМІ тощо).

Залежно від суб'єкта забезпечення національної безпеки, який відіграє провідну роль при аналізі факторів національної безпеки та при ухваленні відповідного управлінського рішення, можна розглядати національну, державну та суспільну системи безпеки як підсистеми СНБ. Ці підсистеми взаємно доповнюють і певним чином контролюють одна одну у визначенні національних пріоритетів, загроз національній безпеці, пошуку шляхів протидії вказаним загрозам тощо.

Оскільки життя суспільства розгортається в різних сферах (політичній, економічній тощо) і в кожній із них можлива дія факторів, що породжують загрози національній безпеці й одночасно можливості щодо їхньої нейтралізації, СНБ можна розглядати як сукупність взаємопов'язаних складників національної безпеки за вказаними сферами.

Відкритість та організаційно-функціональна динамічність СНБ зумовлені можливістю залучення нових суб'єктів та об'єктів, на які її розраховано, підвищенням ступеня впливу зовнішніх і внутрішніх чинників на національну безпеку, взаємозалежністю як позитивних, так і негативних результатів функціонування національних, регіональних та міжнародних структур безпеки в контексті забезпечення стабільного розвитку сучасного світу [1]. Водночас характер взаємин між елементами СНБ, їхня структура, функції, повноваження, компетенції, конкретні завдання щодо забезпечення національної безпеки значною мірою залежать від описаного вище взаємозв'язку національних цінностей, інтересів і цілей [4]. Тобто з урахуванням відсутності єдиного бачення національних інтересів та національних цінностей, ефективність СНБ, навіть у теорії, залишає бажати кращого.

Розгляньмо другу систему, що так само є важливою для сфери національної безпеки і оборони, – систему забезпечення національної безпеки України (СЗНБУ). Функціонування СНБ (первинної системи) без СЗНБУ (вторинної системи) є неможливим, оскільки перша з них потребує постійної підтримки, охорони, збереження, вироблення та постачання ресурсів, що лаконічно можна виразити терміном “забезпечення”. Механізмом здійснення цих та інших функцій, що підтримують систему, виступає СЗНБУ.

Під системою забезпечення національної безпеки України у широкому сенсі слід розуміти сукупність теоретико-методологічних, нормативно-правових, інформаційно-аналітичних, організаційно-управлінських, розвідувальних, контррозвідувальних, оперативно-розшукових, кадрових, науково-технічних, ресурсних та інших заходів, спрямованих на мінімізацію загроз і небезпек, гарантування розвитку національних інтересів, духовного і матеріального добробуту народу України та ефективного функціонування системи національної безпеки України.

У науковій літературі зустрічається ширше визначення СЗНБУ – складова системи національної безпеки, сукупність взаємопов'язаних та взаємозумовлених механізмів (інституційних, організаційних, правових та ін.) та суб'єктів забезпечення національної безпеки (посадових осіб держави, органів державної влади і місцевого самоврядування, державних установ, сил і засобів сектору безпеки, інститутів громадянського суспільства, окремих громадян), які на основі чинного законодавства трансформують політику національної безпеки у цілеспрямовану скоординовану діяльність (заходи політичного, правового, організаційного, воєнного та іншого характеру) з метою реалізації національних інтересів (насамперед виявлення, прогнозування, випередження та нейтралізації загроз безпеці людини, суспільства й держави) [4].

Таке визначення видається нам достатньо конкретизованим, тому ми не будемо його доповнювати.

Державна політика у сфері національної безпеки і оборони спрямовується на забезпечення воєнної, зовнішньополітичної, державної, економічної, інформаційної, екологічної безпеки, кібербезпеки України тощо. Правову основу державної політики у сферах національної безпеки і оборони становлять Конституція України, Закон України “Про національну безпеку” та інші закони України, міжнародні договори, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України, а також видані на виконання Конституції та законів України інші нормативно-правові акти [11]. Водночас наявність загальнонаціонального правового забезпечення не підкріплено достатнім нормативно-правовим забезпеченням на рівні підзаконних актів.

Базовими у сфері національної безпеки і оборони є також закони України “Про оборону України” [12], “Про організацію оборонного планування” [13], “Про правовий режим воєнного стану” [14], “Про правовий режим надзвичайного стану” [15], “Про Раду національної безпеки і оборони України” [16], “Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави” [17]. З прийняттям цих законів було чітко визначено правове поле, у якому мають діяти всі складники Воєнної організації держави, усі державні органи, здійснюючи визначені Конституцією України функції у сфері національної безпеки і оборони, у т. ч. в умовах воєнного і надзвичайного стану [18]. Свого часу автор теж долучився до розроблення моделей систем забезпечення державної безпеки [19]. Однак, як свідчить наш аналіз, наразі ця тематика лишається такою, що потребує подальшого розроблення.

Отож, державну політику у сферах національної безпеки і оборони спрямовано на захист: людини і громадянина (їхніх життя і гідності, конституційних прав і свобод), безпечних умов життєдіяльності; суспільства (його демократичних цінностей), добробуту та умов для сталого розвитку; держави (її конституційного ладу, суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності території), навколишнього природного середовища (від надзвичайних ситуацій).

Основними принципами, що визначають порядок формування державної політики у сферах національної безпеки і оборони, є:

- верховенство права, підзвітність, законність, прозорість та дотримання засад демократичного цивільного контролю функціонування сектору безпеки і оборони та застосування сили;

- дотримання норм міжнародного права, участь в інтересах України у міжнародних зусиллях з підтримання миру і безпеки, міждержавних системах та механізмах міжнародної колективної безпеки;

- розвиток сектору безпеки і оборони як основного інструменту реалізації державної політики у сферах національної безпеки і оборони [11].

Головним завданням державної політики у сфері національної безпеки України є забезпечення оперативних спроможностей сил та засобів сектору безпеки і оборони шляхом постачання нових і модернізації наявних зразків озброєння, військової та спеціальної техніки.

Стратегія національної безпеки України є основою для підготовки всіх інших документів щодо планування у сферах національної безпеки і оборони. Стратегія національної безпеки України визначає:

- пріоритети національних інтересів України та забезпечення національної безпеки, цілі, основні напрями державної політики у сфері національної безпеки;

- поточні та прогнозовані загрози національній безпеці та національним інтересам України з урахуванням зовнішньополітичних та внутрішніх умов;
- основні напрями зовнішньополітичної діяльності держави для забезпечення її національних інтересів і безпеки;
- напрями та завдання реформування й розвитку сектору безпеки і оборони;
- ресурси, необхідні для її реалізації [11].

Таким чином, реалізація Стратегії національної безпеки України здійснюється на основі національного оборонного, безпекового, економічного, інтелектуального потенціалу з використанням механізмів державно-приватного партнерства, а також із залученням міжнародної консультативної, фінансової, матеріально-технічної допомоги.

Світовий досвід показує, що найефективніші політико-правові інструменти практичного розроблення й реалізації системної державної політики ґрунтуються на демократичній системі організації влади. Формування і втілення в життя стратегії національної безпеки, усвідомлення політичним керівництвом держави ролі, можливостей та місця України в регіональному і глобальному геополітичному просторі – це життєво важливий, визначальний чинник історичного і політичного майбутнього нашої держави [18]. Ми ж неодноразово акцентували увагу на потребі створення системи регулювання лобізму як інструменту національної безпеки, що активно використовується у провідних країнах світу.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Головним завданням державної політики у сфері національної безпеки України є забезпечення збалансованого співіснування інтересів особи, суспільства й держави через моніторинг, діагностування, виявлення та ідентифікацію, запобігання і припинення, мінімізацію та нейтралізацію дії внутрішніх та зовнішніх загроз і небезпек. Основу цієї системи складають органи, сили та засоби забезпечення національної безпеки, що включають як теоретико-методологічні, нормативно-правові, інформаційно-аналітичні, організаційно-управлінські, так і розвідувальні, контррозвідувальні, оперативно-розшукові, кадрові, науково-технічні, ресурсні та інші елементи, дія яких має координуватися та спрямовуватися на запобігання загрозам і небезпекам, на реалізацію національних інтересів України.

Головною слабкістю наявної системи реалізації національної безпеки України можна вважати відсутність єдиного бачення національних цінностей та національних інтересів, що фактично призводить до відсутності синхронізації різних складників державної політики у сфері національної безпеки, унеможливує виникнення синергетичного ефекту, породжує нові загрози національній безпеці.

Розроблення проблематики розуміння національних цінностей та національних інтересів з метою їхнього подальшого належного нормативного закріплення є пріоритетним завданням для подальших досліджень державної політики у сфері національної безпеки.

Список використаних джерел*

1. Смолянук В. Ф. Системні засади національної безпеки України. *Вісник Нац. ун-ту "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого"*, 2018. № 2 (37). С. 107–126.
2. Корнієвський О. Національна безпека. Політична енциклопедія. Київ : Парламент вид-во, 2011. С. 489–490.
3. Національна безпека. Політологічний енциклопедичний словник / Тупчієнко Л., Шемшученка Ю. С., Бабкіна В. Д. та ін. Київ : Генеза, 2004. С. 386–387.
4. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади). Київ : НАДУ, 2012. 496 с.

5. Нація. Політологічний енциклопедичний словник / Чернишова Т. О., Герасіна Л. М., Поргібна В. Л. та ін. Харків : Право, 2015. С. 467–468.
6. Михальченко М., Левенець Ю., Шаповал Ю. Інтереси національні. Політична енциклопедія. Київ : Парламент. вид-во, 2011. С. 295–296.
7. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19.06.2003 р. Дата оновлення: 15.09.2019. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15> (дата звернення: 19.09.2019).
8. Требін М. П. “Гібридна” війна як нова українська реальність. *Український соціум*. 2014. № 3 (50). С. 113–127.
9. Treaty of Adrianople – Charges against Viscount Palmerston. HC Deb 01 March 1848, vol 97. P. 66–123. URL: <https://api.parliament.uk/historic-hansard/commons/1848/mar/01/treaty-of-adrianople-charges-against> (дата звернення: 19.09.2019).
10. Ситник Г. П., Абрамов В. І., Смолянук В. Ф. Глобальна та національна безпека. Київ : НАДУ, 2016. 784 с.
11. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. Дата оновлення: 14.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> (дата звернення: 19.09.2019).
12. Про оборону України : Закон України від 06.12.1991 р. № 1932-XII. Дата оновлення: 13.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12> (дата звернення: 19.09.2019).
13. Про організацію оборонного планування : Закон України від 18.11.2004 р. № 2198-IV. Дата оновлення: 15.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2198-15> (дата звернення: 19.09.2019).
14. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. Дата оновлення: 14.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19> (дата звернення: 19.09.2019).
15. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 р. № 1550-III. Дата оновлення: 14.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14> (дата звернення: 19.09.2019).
16. Про Раду національної безпеки і оборони України : Закон України від 05.03.1998 р. № 183/98-ВР. Дата оновлення: 13.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 19.09.2019).
17. Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави : Закон України від 19.06.2003 р. № 975-IV. Дата оновлення: 15.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-15> (дата звернення: 19.09.2019).
18. Лагодіна В. Національна безпека як зміст і мета державної політики України. *Правова інформатика*. 2007. № 2 (14). С. 69–76.
19. Yarovoу T. S. Modeling the systems of ensuring the state security. *Публічне урядування*. 2019. № 5 (20). С. 224–235.

*Список складено в порядку посилань.

References

1. Smolianiuk, V.F. (2018). Systemni zasady natsionalnoi bezpeky Ukrainy. *Visnyk Nats. un-tu “Iurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho” – Bulletin of the National University “Yaroslav the Wise Law Academy of Ukraine”*, 2 (37), 107–126 [in Ukrainian].
2. Korniiievskiy, O. (2011). Natsionalna bezpeka. *Politychna entsyklopediia*. [National security. Political Encyclopedia]. Kyiv: Parlamentske vydavnytstvo [in Ukrainian].
3. Національна безпека. Політологічний енциклопедичний словник /
3. Turchiienko, L., Shemshuchenka, Yu.S., Babkina, V.D. et al. (2004). *Natsionalna bezpeka. Politolohichni entsyklopedychnyi slovnyk*. Kyiv: Heneza [in Ukrainian].
4. Sytnyk, H.P. (2012). *Derzhavne upravlinnia u sferi natsionalnoi bezpeky (kontseptualni ta orhanizatsiino-pravovi zasady)*. [Public administration in the field of national security (conceptual and organizational and legal basis)] Kyiv: NADU [in Ukrainian].
5. Chernyshova, T.O., Herasina, L.M., Pohribna, V.L. et al. (2015). *Natsiia. Politolohichni entsyklopedychnyi slovnyk*. [Nation. Political Science Encyclopedic Dictionary]. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
6. Mykhalchenko, M., Levenets, Yu., Shapoval, Yu. (2011). *Interesy natsionalni. Politychna entsyklopediia*. Kyiv: Parlamentske vydavnytstvo [in Ukrainian].
7. Pro osnovy natsionalnoi bezpeky Ukrainy: *Zakon Ukrainy vid 19.06.2003 r.* Data onovlennia: 15.09.2019. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.

8. Trebin, M.P. (2014). "Hibrydna" viina yak nova ukrainska realnist. *Ukrainskyi sotsium – Ukrainian society*, 3 (50), 113–127 [in Ukrainian].

9. Treaty of Adrianople – Charges against Viscount Palmerston. HC Deb 01 March 1848, vol. 97, 66–123. URL: <https://api.parliament.uk/historic-hansard/commons/1848/mar/01/treaty-of-adrianople-charges-against>.

10. Sytnyk, H.P., Abramov, V.I., Smolianiuk, V.F. (2016). Hlobalna ta natsionalna bezpeka. Kyiv: NADU [in Ukrainian].

11. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 r. № 2469-VIII. Data onovlennia: 14.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.

12. Pro oboronu Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 6.12.1991 r. № 1932-XII. Data onovlennia: 13.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>.

13. Pro orhanizatsiiu oboronnoho planuvannia: Zakon Ukrainy vid 18.11.2004 r. № 2198-IV. Data onovlennia: 15.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2198-15>.

14. Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu: Zakon Ukrainy vid 12.05.2015 r. № 389-VIII. Data onovlennia: 14.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>.

15. Pro pravovyi rezhym nadzvychainoho stanu: Zakon Ukrainy vid 16.03.2000 r. № 1550-III. Data onovlennia: 14.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14>.

16. Pro Radu natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 05.03.1998 r. № 183/98-VR. Data onovlennia: 13.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80>.

17. Pro demokratychnyi tsvylnyi kontrol nad Voiennoiu orhanizatsiieiu i pravookhoronnymy orhanamy derzhavy: Zakon Ukrainy vid 19.06.2003 r. № 975-IV. Data onovlennia: 15.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-15>.

18. Lahodina, V. (2007). Natsionalna bezpeka yak zmist i meta derzhavnoi polityky Ukrainy. *Pravova informatyka – Legal Informatics*, 2 (14), 69–76 [in Ukrainian].

19. Yarovoy, T.S. (2019). Modeling the systems of ensuring the state security. *Publichne uriaduvannia – Public Governance*. 5 (20), 224–235.

Yarovoi T. S., Phd in Public Administration, Associate Professor, Associate Professor of Public Administration Department, Interregional Academy of Personnel Management, Kyiv
ORCID 0000-0002-7266-3829

TASKS OF STATE POLICY OF THE NATIONAL SECURITY

The article is devoted to the scientific research of the problem of defining the tasks of state policy in the field of national security. On the basis of the analysis of studies of foreign and domestic scientists, the current Ukrainian legislation, an attempt was made to identify gaps in national security policy.

Considering that the people of Ukraine are the source of power and the bearer of sovereignty, special attention is paid to such components of national security as the protection of national interests and protection of national values. Ukraine's national interests are defined by a number of regulations, but their understanding is often quite controversial. The situation with national values is even worse. They remain uncertain. Various researchers include religiosity, polyconfessionalism, multi-ethnicity, multiculturalism, family values, territorial integrity, natural environment, scientific-educational and scientific-technical potentials, state sovereignty, cultural and material heritage of the nation. Moreover, a number of scholars consider this state of affairs to be natural and hope that, over time, both national interests and national values will be finally formed.

The author does not share such optimism and is convinced of the need for urgent formation of a unified, national vision of national interests and national values, which should be based on relevant scientific research.

As a proper example of defending national interests, the author cites the position of Viscount Palmerston, regarding the interests of England, which is a priority in the foreign and domestic policy of the state. Given Ukraine's European choice, our scholars and politicians should focus on such examples, not on the ideological standarts of the Soviet era.

One of the important tools for the formation and implementation of effective state policy in the field of national security, in a democratic state, the author considers the formation of an effective system of regulation of lobbying.

Key words: national security; state security; public policy; national values; national interests; foreign experience.

Надійшла до редколегії 20.11.2019 р.